

Rákosiék tyúkketrece

2023 augusztus 27. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A kommunista propagandában koncepciósan összekapcsolták a „kulákok” és a „klerikális reakció” elleni harcot.

Hetvenöt évvel ezelőtt, 1948 nyarán lényegében lezárult a „fordulat éve” Magyarországon: a sztálinista kommunisták erőteltett menetben építették ki a totális bolsevik diktatúrát. A politikai ellenfelekkel való leszámolás módszerét Böhm Vilmos veterán szociáldemokrata politikus svédországi emigrációjában írt memoárjában így jellemezte: Moszkva bizalmának letéteményese, Rákosi Mátyás kiválóan ismerte és alkalmazta a sztálini láncszemelméletet. Ennek lényege, hogy a kommunista párt vezetésének minden adott pillanatban meg kell találnia a folyamatok láncolatában éppen azt a láncszemet, amelynek megragadásával az egész láncot kézben tarthatja, és elkészítheti a stratégiai célja eléréséhez szükséges lépéseket és feltételeket. A Rákosi vezette MKP 1945-től kezdve mindig megtalálta (természetesen moszkvai kézi vezérléssel) az aktuális láncszemet, amely biztosította, hogy

az egész lánc – tehát az egész ország, és annak népe – kezében maradjon. Annak ellenére, hogy a párt törpe kisebbségben volt.

A politikai egyeduralom/egypártrendszer létrehozásának utolsó láncszeme – miután a polgári-nemzeti pártokat lefejezték, szétverték, betiltották vagy tetszhalott állapotba süllyesztették – a nyolcvanéves múlttal és jelentős vagyonnal, infrastruktúrával, nem utolsósorban társadalmi támogatottsággal rendelkező szociáldemokrata párt beolvasztása volt az 1948. június 12-14-i úgynevezett „egyesülési” kongresszuson. Ebben az SZDP áruzó vezetői részéről a legfontosabb felelősség és börtönösség Marosán Györgyöt és a „szava sincs” Szakasits Árpádot terhelte – ez utóbbi jutalmul augusztus 3-án köztársasági elnök lett, de csupán nem egészen két évre, aztán is ment a levesbe.

Ezzel egyidejűleg a polgári-nemzeti társadalom szellemi, kulturális és közösségi alapját képviselő és védő keresztény egyházak és a messze legnagyobb társadalmi csoportot jelentő parasztság, főként pedig a kuláknak bélyegzett gazdák váltak a totális sztálinista diktatúrát kiépítő magyarországi kommunisták fő ellenségévé.

Ez a folyamat jól kiviláglik a korabeli kommunista propagandából, amelynek egyik legfontosabb eszköze a sajtó volt. Ezért nagyon érdekes és tanulságos Németh László újságíró kollégánk, a Szabad Föld lapszerkesztőjének a Károli Gáspár Református Egyetem és a L'Harmattan Kiadó gondozásában nemrég megjelent könyve, a Vidéki ellenségképek a Szabad Népből 1947–1949. A több tekintetben újszerű monográfia bemutatja a kommunista hatalomátvitel időszakának az egyházakkal és a vidéki társadalommal kapcsolatos sajtópropagandáját, a sajtót mint hatalmi eszközt és harci fegyvert. Kutatása legfontosabb forrása a Szabad Nép, amely központi sajtóorgánumként irányt szabott a többi kommunista lapnak. A Révai József és Horváth Márton irányította napilap minden rovata már a koalíciós időkben a közvetlen politikai propagandát szolgálta, s mintául a szovjet sajtó szolgált. Nem egyszeren pártirányítás alatt álló szócska volt, hanem maga is szerves része a hatalmi szerkezetnek.

A falvakban a kereszténység ügye különös módon összekeveredett a módos gazdák ügyével

– idézte egy konzervatív svájci lap Mindszenty bíborosról írt cikkét a Szabad Nép 1948 elején, és tényleg: az év tavaszától a vezető kommunista politikusok és sajtópropagandisták is naponta azt sulykolták, hogy a „kulákok” és a „klerikális reakció” elleni harc összekapcsolódik.

A bolsevik „osztályharc” egyik legfontosabb célja és terepe ugyanis az egyházak és az egyházfenntartó gazdaréteg, majd a teljes parasztság meggyengítése, ellehetetlenítése, s ezzel a népesség zömét adó vidéki társadalom szétzilálása volt. Mint a szerző aláhúzza, ide sorolhatjuk a felekezeti iskolák államosítását és a termelészövetkezetek erőszakos szervezését is, s mindkettőben vízváltó volt az 1948-as év.

Az egyházak elleni koncepciós kommunista támadás már 1945-ben megindult, amikor a földosztás során kárpótlás nélkül kisajátították a felekezetek tulajdonában álló földterületek nagy részét, amelyek biztosították az egyházi létesítmények fenntartását. Mivel az egyházak közeleti, társadalmi és kulturális jelenlétének fontos területe volt a szerteágazó, aktívan működő egyesületek hálózata, 1946 nyarán mintegy ezeröttszáz egyházi ifjúsági, társadalmi és egyéb civil szervezetet tiltott be Rajk László kommunista belügyminiszter. A döntő hadjáratot Rákosi hirdette meg 1948. január 10-én az MKP funkcionáriusainak értekezletén:

Meg kell szüntetni azt a tarthatatlan állapotot, hogy a magyar nép ellenségeinek zöme az egyházak, elsősorban a római katolikus egyház palástja mögé búvik.

A pártvezér a legfontosabb feladatok között jelölte meg „az egyház és a népi köztársaság viszonyának rendezését” az 1948-as év végéig.

Ez a rendezés Benk? István Pest környéki református esperes szerint úgy történt, hogy

a gazdasszony benyúl a tyúkketrecbe, kivesz egy tyúkot, hogy levágja. Az első pillanatban nagy kotkodácsolás követi, majd ismét csend lesz, mintha mi sem történt volna, s lehet az újabb tyúkot kivenni.

Valóban, módszeresen távolították el szép sorban a kommunistáknak nem behódoló egyházi (és paraszti) vezetőket. 1948 februárjától egyre inkább szélesedett és durvult az egyházzellenes agitáció és propaganda, s május 15-én a kormány bejelentette az egyházi iskolák államosításának szándékát. Addigra már a protestáns egyházak ellenállását megtörték – elsőként az evangélikusét, aztán Ravasz László püspök és zsinati lelkesi elnök lemondásával a reformátusét is.

Az egyházi iskolák államosításáért folyó küzdelmet Révai József főideológus nem csupán kultúrharcnak, hanem politikai harcnak nevezte. Miután a két protestáns egyházban az opportunisták, „mitfahrer” vezetők kerültek túlsúlyba,

egyedül a Mindszenty bíboros, hercegprímás vezette katolikus egyház állt ellen a kommunista gőzhegyszernek, de hiába – 13 nappal a pócspetri eset és négy nappal a szocdem párt megsemmisítését követően június 16-án az Országgyűlés megszavazta az egyházi iskolák államosításáról szóló törvényt.

A törvényjavaslatra nemmel szavazó demokrata néppárti képviselőket hamarosan ellehetlenítették, Barankovics István pártvezető pedig 1949 elején menekülni kényszerült az országból, s néhány hónap múlva Slachta Margit, az első magyarországi női parlamenti képviselő is követte az emigrációba.

Az év végéig célul kitűzött „rendezés” Mindszenty bíboros karácsony második napján történt letartóztatásával zárult, s ekkor már a „klerikális reakció” mellett egyre nagyobb hangsúly helyeződött a kommunista propagandában a „kulák reakció” elleni harcra, egyúttal az erőltetett kolhozosításra, a vidéki társadalom teljes alávetésére. Így 1948-cal megkezdődött a magyar történelem egyik legsötétebb fejezete, a Rákosi-korszak.

Borítókép: Rákosi Mátyás (Fotó: Fortepan/Rádió és televízió újság)

Faggyas Sándor - www.magyar nemzet.hu

Ajánló

